

HE 131/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta tiistai 10.02.2026 klo 10.20
/ HE 131/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

Dosentti, tutkimuspäällikkö Tuuli Pitkänen,
Nuorisotutkimusseura ry

Hallituksen esityksen tavoitteet ja hyötyjät

Alkoholien saatavuuden ja käytön lisääminen mm. seuraavilla keinoilla:

- Verkkokaupan, jakelun ja toimituksen salliminen
- Rajat ylittävä etämyynnin lisääminen
- Markkinointirajoitusten purku, erityisesti väkevän alkoholin verkkomarkkinointi

Lakiuudistuksesta hyötyisivät Suomessa:

- Pieni joukko elinkeinonharjoittajia Suomessa
 - ”Tavoitteena on parantaa Suomeen sijoittuneiden *alkoholielinkeinon* toimijoiden kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia.”
- Joukko yksilöitä, joille tuotteiden hankkiminen ja varastoiminen on vaativaa
 - ”Tavoitteena on luoda edellytyksiä kotimarkkinoiden kasvulle sekä suomalaisten *vapauden* lisääntymiselle.”
- Suuri määrä ulkomaisia omistajia ja toimijoita markkinoinnin ja liiketoiminnan alalla

Vapaus - vastuu

- Alkoholinkäyttö ei ole vain oma asia. Yhden vapaus voi aiheuttaa toiselle paljon kärsimystä.
- **Alkoholilain tarkoituksena** on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi.
- Alkoholi ei ole tavanomainen kulutustuote, minkä vuoksi myös alkoholipolitiikkaa tulee tarkastella ensisijaisesti sosiaali- ja terveystalouden reunaehdoista käsin.
- Lainsäädännössä tulee ottaa huomioon, että kaikilla ihmisillä ei ole samanlaisia voimavaroja hallita omaa alkoholinkäyttöään ja läheisten tukea tarvitaan.

Lapset eivät voi valita vanhempiaan

- Vanhempien alkoholinkäyttötavoilla on laaja-alaista ja pitkäaikaista vaikutusta lasten elämään: talous, sosiaalinen pääoma, terveys: lastensuojelun tarve yms.
- Naisten alkoholinkäyttö on runsasta. Vaurioitumisella sikiöaikana on elinikäiset seuraukset.
- Tutkimusta myös mm. oppimisvaikeuksien, ADHD:n, rikollisuuden, mielenterveysongelmien, varhaisen vanhemmuuden yms. riskistä
- Lapsen oikeudet ja Perustuslaki – yhteiskunnalla merkittävä tehtävä suojella lapsia ja varmistaa, että oikeudet toteutuvat.

Verkkomainonta ja etämyynti osuvat haavoittuvimpiin

- Alkoholin markkinoinnin vapauttamisella olisi paljon vaikutusta asennemaailmaan, käyttötapoihin ja haittoihin.
- Markkinointi sekä nettimyynti vaikeuttaisivat sitä, että lähiympäristö voisi tukea alkoholinkäytön hillitsemistä.
- Markkinointia todennäköisesti kohdistettaisiin uusiin ryhmiin, erityisesti nuoriin. Tuottajat kehittäisivät nuorille suunnattuja myyviä trendejä ja tuotteita.
- Mainostajat tietävät, miten ihminen koukutetaan.
- Nuoruusikä on herkkä vaihe, jolloin sosiaalisilla suhteilla on paljon merkitystä.

Vaikutuksia ja kustannuksia on kunnolla arvioitava

- Syytä välttää pitkävaikutteiset ja kalliit virheet vrt. nikotiinipussit
- Alkoholilain muutoksia arvioitava kokonaisuutena
- Nyt olisi tärkeä pysähtyä tekemään huolelliset kustannusten ja vaikutusten arvioinnit
- Muistettava myös päihdeongelmasta toipuvat sekä läheisten päihdehaitoista kärsivät.
- Tarvitaan kattavaa lapsivaikutusten arviointi.
- Lisäksi nuorisolain (1285/2016) perusteella nuoria koskevassa lakiesityksessä tulisi myös kuulla nuoria itseään.

Hyvin perusteltuja asiantuntijalausuntoja:

- Alkoholilain uudistamiseen eri vaiheissa annettuja lausuntoja olisi nyt syytä analysoida perusteellisesti.
- Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry on 4.7.2025 päivätyssä monipuolisessa lausunnossaan nostanut esille monet keskeiset ristiriidat ja ongelmat sekä esittänyt perusteluja ja vaihtoehtoja.
- Yhteiskunnallisten vaikutusten näkökulmasta paneutumisen arvoisia myös mm. seuraavat: Mieli ry, HUS, Ehkäisen päihdetyön päihdeasiamiestoiminta, Opetushallitus, Ehkäisevän päihdetyön verkosto, Lastensuojelun Keskusliitto, Ensi- ja turvakotien liitto ry ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry

Linkki lausuntoihin: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=64797547-0655-45b9-9e0f-cb816cb21fbe>

Kiitos

Lisätietoa:
Tuuli Pitkänen, tutkimuspäällikkö, 041 517 8678

www.nuorisotutkimus.fi

 etunimi.sukunimi@nuorisotutkimus.fi

www.nuorisotutkimus.fi